

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2043

Vragen van de leden **Van den Hul** en **Ploumen** (beiden PvdA), **Karabulut** (SP), **Van Ojik** (GroenLinks) en **Sjoerdsma** (D66) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *de krimpende bewegingsruimte, democratische vrijheden en veiligheid van mensenrechtenorganisaties en -verdedigers in Israël* (ingezonden 1 maart 2019).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) en Minister **Kaag** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 26 maart 2019).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de brief die zeven VN-mensenrechtenrapporteurs aan de Israëlische premier Netanyahu hebben verzonden, nadat de VN-Ambassadeur van Israël de directeur van mensenrechtenorganisatie B'Tselem in de VN-Veiligheidsraad voor «collaborateur» had uitgemaakt?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de zorgen van deze gezaghebbende groep VN-rapporteurs dat dergelijke verwensingen een sfeer van intimidatie kunnen creëren, die kan leiden tot fysiek geweld?

Antwoord 2

Het kabinet deelt de zorg dat de betreffende opmerkingen kunnen bijdragen aan een klimaat waarin personen en organisaties met een afwijkende mening worden geconfronteerd met vormen van intimidatie. Vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties moeten vrij kunnen spreken in de VN Veiligheidsraad, zonder dat hier negatieve consequenties aan verbonden worden in de VN Veiligheidsraad of daarbuiten. Ongeacht waar zij vandaan komen of waar zij voor staan. Het respecteren van de procedures van de VN Veiligheidsraad is van groot belang voor het voeren van een open debat.

¹ Brief van zeven VN-mensenrechtenrapporteurs aan de Israëlische premier Netanyahu, 20 december 2018, <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gld=24226>

Nederland heeft daarom in de zitting bezwaar gemaakt tegen de wijze waarop de Israëlische Permanente Vertegenwoordiger de directeur van B'Tselem aansprak. Daarnaast heeft Nederland samen met het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Zweden de bezwaren formeel kenbaar gemaakt in een brief aan de voorzitter.

Vraag 3

Kunt u aangeven welke maatregelen door de VN zijn genomen in vervolg op de brief van 7 november 2018 waarmee Nederland, Frankrijk, Zweden en het Verenigd Koninkrijk protest hebben aangetekend tegen de uitlatingen van de Israëlische VN-Ambassadeur en de voorzitter van de VN-Veiligheidsraad hebben gevraagd herhaling te voorkomen?²

Antwoord 3

De VN, dan wel de voorzitter van de VN Veiligheidsraad, heeft geen concrete maatregelen genomen naar aanleiding van de brief. De brief vroeg de voorzitter van de VN Veiligheidsraad, evenals opeenvolgende voorzitters, zeker te stellen dat dit incident geen precedent zet en dat alle sprekers in de VN Veiligheidsraad in één van de zes officiële VN-talen spreken. De brief heeft een sterk signaal afgegeven. Sindsdien hebben dergelijke incidenten zich niet voorgedaan.

Vraag 4

Heeft u ook bilateraal bij de Israëlische regering geprotesteerd over het optreden van de Israëlische VN-Ambassadeur? Zo ja, heeft u daarbij aangegeven dat B'Tselem al vele jaren een belangrijke partnerorganisatie voor Nederland is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Nederland heeft de betreffende kwestie in bilaterale contacten met de Israëlische autoriteiten opgebracht en aangegeven dat B'Tselem een gewaardeerde partnerorganisatie is.

Vraag 5

Heeft u kennisgenomen van het recente rapport «Fake Justice» van B'Tselem?³ Deelt u de mening dat het legitiem is dat B'Tselem onderzoek doet naar de rol en betrokkenheid van het Israëlische Hooggerechtshof bij vernielingen van Palestijnse huizen en onteigeningen van Palestijns land op de bezette Westelijke Jordaanoever, dat geen deel uitmaakt van Israël? Heeft u kennisgenomen van de kritiek van ngo Monitor en CIDI op het rapport «Fake Justice», waarin deze organisaties de financiering door Nederland van B'Tselem ter discussie stellen en beweren dat Nederland de conclusies van het rapport vooraf zou hebben bepaald en B'Tselem niet onafhankelijk zou opereren? Zo ja, wat is daarop uw reactie?⁴ Bent u op de hoogte van de fototentoonstelling van Breaking the Silence⁵ in het Europees parlement en de eis van de Israëlische regering⁶ dat de EU die tentoonstelling moet verhinderen? Wilt u, ook op EU-niveau, bevorderen dat Breaking the Silence, tenminste in Europa, het recht op vrije meningsuiting ongehinderd kan blijven uitoefenen?

² Brief van Frankrijk, Nederland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk aan de voorzitter van de VN-Veiligheidsraad, 7 november 2018, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2018_957.pdf

³ «Fake Justice – The Responsibility Israel's High Court Justices Bear for the Demolition of Palestinian Homes and the Dispossession of Palestinians», februari 2019, https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/201902_fake_justice_eng.pdf

⁴ «Nederland financiert aanvallen op onafhankelijke Israëlische rechtspraak», CIDI, 11 februari 2019, <https://www.cidi.nl/nog-meer-kamervragen-over-door-nederland-gefinancierd-btselem-rapport/>

⁵ «An invitation to our photo exhibition in the EU parliament: 25 years since the Goldstein massacre», Breaking the Silence, [https://mailchi.mp/showrimshatika/3zycvxz8jl?e=\[UNIQID\]](https://mailchi.mp/showrimshatika/3zycvxz8jl?e=[UNIQID])

⁶ <https://twitter.com/zarvital/status/1092442814082883589>

Antwoord 5

Het kabinet heeft kennisgenomen van het betreffende rapport en de daaropvolgende kritiek. Graag verwijs ik u naar de beantwoording van 14 maart jl. op de schriftelijke vragen die hierover zijn gesteld (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 1869 en Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 1870)

De fototentoonstelling van Breaking the Silence in het Europees parlement heeft inmiddels plaatsgevonden. Vrijheid van meningsuiting is een prioriteit van het Nederlandse en EU mensenrechtenbeleid. De EU en het kabinet zullen zich – binnen Europa en daarbuiten – daarvoor blijven inzetten.

Vraag 6

Is het u bekend dat de Israëlische regering met wetgeving en druk tracht te voorkomen dat leden van Breaking the Silence op scholen in Israël voorlichting geven?⁷ Hoe beoordeelt u dat?

Antwoord 6

Op 16 juli 2018 werd in Israël een wet aangenomen die de Israëlische Minister van Onderwijs in staat stelt om te voorkomen dat organisaties van buiten het onderwijssysteem opereren in een onderwijsinstelling, indien hun activiteit in tegenspraak is met de doelstellingen van het staatsonderwijssysteem, of wanneer de organisatie proactief buiten Israël gerechtelijke procedures voert tegen IDF-soldaten of de staat Israël.

Tot op heden wordt deze wet niet toegepast. Omdat de genoemde criteria volgens Breaking the Silence niet op hen van toepassing zijn lijkt het onwaarschijnlijk dat de organisatie – op basis van voornoemde wet – de toegang tot scholen zal worden ontzegd. Breaking the Silence geeft dan ook nog steeds lezingen op scholen. Wel bestaat het risico dat negatieve publiciteit rond de organisatie een nadelige uitwerking heeft op de bereidheid van scholen om Breaking the Silence te ontvangen.

Vraag 7

Heeft u kennisgenomen van het bericht «State calls for deportation of Human Rights Watch rep.»?⁸

Antwoord 7

Ja.

Vraag 8 en 9

Deelt u de zorg dat van het uitzetten door Israël van de directeur van Human Rights Watch voor Israël en Palestina, Omar Shakir, een schadelijke precedentwerking uit zou gaan voor al het mensenrechtenwerk in Israël en Palestina? Zo nee, waarom niet?

Steunt u onverminderd het EU-standpunt dat de Israëlische regering het besluit om Omar Shakir uit te zetten ongedaan moet maken?⁹ Welke stappen gaat u bilateraal en in EU-verband zetten om te voorkomen dat Shakir, een vooraanstaande mensenrechtenverdediger in Israël en Palestina, door Israël wordt uitgezet?

Deelt u de zorgen dat de bewegingsruimte, democratische vrijheden en veiligheid van mensenrechtenorganisaties en -verdedigers in Israël sinds de motie-Sjoerdsma van 9 juni 2016¹⁰ verder onder druk zijn komen te staan? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke stappen gaat u bilateraal en in EU-verband zetten om effectiever op te komen voor de bewegingsruimte, vrijheden en veiligheid van mensenrechtenorganisaties en -verdedigers in Israël?

⁷ « Breaking the Silence Meets School Students for First Time Since Passage of Law Seen as Targeting Its Activities », Haaretz, 21 oktober 2018, <https://www.haaretz.com/israel-news/premium-breaking-the-silence-meets-students-for-first-time-since-passage-of-law-targeting-it-1.6576558>

⁸ «State calls for deportation of Human Rights Watch rep.», Ynet, 15 januari 2019, <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5447324,00.html>

⁹ «Statement by the Spokesperson on events concerning the work of human rights defenders in Israel», EEAS, 22 mei 2018, <https://europa.eu/!cN78Gt>

¹⁰ Kamerstuk 23 432, nr. 425, 9 juni 2016.

Antwoord 8 en 9

Het kabinet is, samen met de EU, bezorgd over de toenemende druk op mensenrechtenorganisaties en -verdedigers in Israël, mede veroorzaakt door wetsvoorstellen die de ruimte van maatschappelijke organisaties beperken. Dit geldt overigens ook voor de Palestijnse Gebieden, waar de Palestijnse Autoriteit en Hamas de vrijheden van maatschappelijke organisaties inperken. De negatieve publiciteit rond maatschappelijke organisaties in het publieke debat, en uitspraken door Israëlische bewindspersonen die medewerkers van dergelijke organisaties als landverraders bestempelen, zijn zorgelijk. Hiermee wordt bijgedragen aan een klimaat waarin medewerkers van mensenrechtenorganisaties regelmatig onder druk worden gezet en organisaties te maken hebben met cyber-aanvallen. De organisaties zijn veel geld en capaciteit kwijt aan maatregelen ten behoeve van de fysieke en cyber-veiligheid en aan het weerleggen van beschuldigingen.

Nederland heeft deze zorgen ook nadrukkelijk aan de orde gesteld in de Mensenrechtenraad tijdens de *Universal Periodic Review* van Israël vorig jaar en in bilaterale contacten met de Israëlische autoriteiten. De EU en het kabinet achten het werk van maatschappelijke organisaties van groot belang voor de bevordering van een open, vrije en inclusieve samenleving. Het kabinet zal – waar mogelijk in EU-verband – de intensieve aandacht voor mensenrechtenonderwerpen in de dialoog met de Israëlische als Palestijnse autoriteiten voortzetten. De steun aan Israëlische en Palestijnse maatschappelijke organisaties blijft een prioriteit voor het kabinet.

Nederland en de EU volgen de zaak van Omar Shakir dan ook nauwgezet, onder meer door middel van het bijwonen van hoorzittingen van de zaak samen met leden van de EU delegatie en vertegenwoordigers van andere EU lidstaten. In een verklaring heeft de EU, mede namens Nederland, zich publiekelijk uitgesproken tegen het uitzettingsbevel van Omar Shakir¹¹. Het kabinet steunt mensenrechtenverdedigers wereldwijd en zou de uitzetting van Omar Shakir betreuren.

¹¹ https://eeas.europa.eu/election-observation-missions/eom-zambia-2016/44986/statement-spokesperson-events-concerning-work-human-rights-defenders-israel_en